

Napsal: Karel Kaiser

České školství má obrovský problém. Je v krizi, ale zatím nic nenasvědčuje tomu, že by se odpovědná místa hodlala takovému problému, jehož podstata je o to horší, že neřešený do budoucna hrozí hlubokými degenerativními dopady na populaci, věnovat. Ministr školství Liška v těchto dnech představuje tzv. Bílou knihu terciárního vzdělávání. To nestačí. Problém českého školství je hluboký, jeho podstata není institucionální, ale strukturální. Stručně řečeno, hrozí nám takový propad kvality výuky a výchovy mládeže, jaký by v nejhorsím scénáři mohl vyústit ve vládu „studovaných“ idiotů. Pokles kvality na úkor kvality pochopitelně zasahuje celou Evropu, ale české školství, zdá se, je krizí zasaženo velmi výrazně.

Za primární příčinu současného neuspokojivého stavu, který se projevuje úděsným propadem kvality základních škol, rozpadem středního školství, spojeným s nerovnováhou v poměru maturitních absolventů ku absolventům vyučeným a enormním nárůstem vysokoškolských oborů a počtem vysokoškoláků, kteří ve skutečnosti ani neměli odmaturovat, považují dědictví komunismu a modernizační psychózu polistopadových let.

Základním chybným krokem bylo a je apriorní odmítnutí předlistopadových let ve školství jako jednoho velkého omylu. Zapomnělo se na to, že budovat od základů znovu lze politický systém, ale těžko sféry života jako je školství, nebo zdravotnictví. Profesionálně bylo komunistické školství na vysoké úrovni, zhoubným nádorem pro něj nebyl fakt, že bylo ideologizované a že o budoucnosti studia a přijetí/nepřijetí se rozhodovalo na základě stranického klíče. Na vysoké školy tak mířily často nenadané děti funkcionářů, zatímco nadané děti „třídních nepřátel“ končily v učebních oborech a dělnických profesích.

Ideologizaci po roce 1989 vystřídal nekritické přejímání vzorů ze západu, které ale paradoxně v té době západ opouštěl. To, že se kyvadlový pohyb od teorií Makarenka k teoriím behavioristů bude mít na školství depresivní vliv, pochopitelně nikoho nenapadlo. Plody sklízíme dnes.

Představa, že má být dítě formováno ke tvorbě konstruktivního názoru, dnes ústí v praxi nekončící diskuse, která je prázdným žvaněním. Děti nemají potřebné penzum informací, ale plkají. Již dnes je pomalu typickým jevem, že učitelé na základní škole s dětmi diskutují o tom,

co je duše. Fakt, že někteří učitelé považují takové několikahodinové pásmo prázdného plácání frází za nesmírný úspěch a jsou na něj pyšní, je děsivý. Máme programy Czechkid a učíme děti multikulturnímu přístupu. Naše děti ale nemají základní návyky elementární slušnosti a minimální pojem o etice. Když žák udeří učitelku, ta mu políček nesmí vrátit. Žáci mají k dispozici internet, dovedou na něm všechno najít, ale jejich vědomosti jsou na úrovni ignorantů. To je dnešní základní školství, které tvoří pilíř celého systému.

Není tedy překvapivé, že se více než tristní stav základního školství promítá do stupně následujícího. Učební obory hlásí nedostatek učňů, řemeslné profese jsou nuceny čím dál více přijímat cizince. V situaci, kdy se jakákoli dříve objektivně platná měřítko dovedností a inteligence člověka stávají relativními vzniká dojem, že každý má na maturitu a následně také na to, studovat vysokou školu. Že nám zde vzniká stav, kdy máme rok od roku víc maturantů, kteří ale vzhledem ke svým chabým znalostem nemohou uplatnit, opět nikoho nezajímá, protože se statistikách přibližujeme západní Evropě. Odborné střední školy jsou plné studentů, jejichž zájem o problematiku je minimální. Erudice studenta strojírenské střední školy a studentky zdravotní školy je nepoměrně menší, než v minulosti. Typickým protiargumentem bude teze, že dnes jsou obory elektronizované a technologicky na vyšší úrovni, než před lety. Ale dýchací ústrojí člověka, nebo nervová soustava je přece pořád stejná. Tak si zkuste udělat mezi studenty dnešních středních škol vědomostní anketu.

Pokud můžeme někde hovořit o velmi smutném propadu, pak v případě vysokého školství. Vznikají nové katedry, nové fakulty, školy přibírají čím dál více studentů, ale nikdo neumí odpovědět, co s tolika absolventy bude. Děláme vše pro to, abychom zrušili nástavbové školství a obory sem spadající přesouváme na vysoké školy. Výsledkem je to, že už dnes existují vysokoškolské ústavy, kde je například obor všeobecná sestra „odměněn“ bakalářským titulem! Představa, že absolventi profesních studií půjdou s vysokoškolským diplomem do praktického pracovního procesu, je lichá. Vzniká nám zde další nová třída: třída studovaných ignorantů, teoretiků odtržených od reality, pseudo-odborníků, bádajících v banalitách a vzájemně si potvrzujících nekvalitní publikační činnost. Kritické myšlení se vytrácí. Místo, aby vědecká práce tvořila určitou procentuální výjimku u vysoce nadaných absolventů, chtějí dnes všichni být vědátory a výzkumníky. Ve finále budou všichni rozumět všemu, ale mít nulové praktické vědomosti.

Základní problém spočívá v tom, že se přestalo rozlišovat mezi právem na vzdělání a právem na vzdělávání. Důsledky rovnostářského principu ve vzdělávání jsou děsivé a budou ještě horší. Evropa nejenom stárne, ale především blbne.